

СИЛИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ: СКЛАД, ЗАВДАННЯ, ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКТУВАННЯ ТА БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ

Аналізується історія становлення та розвитку Сил спеціального призначення армії Великобританії. Виявлені та з'ясовані основні етапи, організації та завдання, які покладені на підрозділи Сил спеціального призначення, та особливості їх бойового застосування. Розглянуто витоки історії Сил спеціального призначення Великобританії, що походять із застосування невеликих мобільних кінних груп в роки першої англо-бурської війни. Застосовано хронологічну періодизацію з часу створення спеціальних підрозділів у ході початкового періоду Другої світової війни до 1987 р. – часу утворення групи Сил спеціального призначення армії Великобританії.

Ключові слова: Збройні сили Великобританії, Сили спеціального призначення, Друга світова війна, локальні збройні конфлікти.

Актуальність даної статті полягає в необхідності подальшого розвитку теорії застосування спеціальних підрозділів у війнах та військових конфліктах сучасності.

На сьогодні новий тип конфліктів зазвичай не носить чітко визначеного характеру, натомість він представлений розсіяними, але взаємопов'язаними загрозами та ризиками. Оскільки використання лише збройних сил не може більше повністю протистояти цим новим викликам, більшість лідерів країн світу прагнуть розширити свої військові можливості за допомогою гнучких засобів швидкого реагування, які забезпечують більшу свободу дій та відкривають нові оперативні можливості, доповнюючи звичайні військові операції, що проводять види збройних сил.

Мета статті – на підставі відкритої джерельної бази висвітлити процес створення та становлення Сил спеціального призначення Великої Британії, виявити наріжні риси організації, завдань, які покладено на підрозділи британських спеціальних сил, та особливості їх бойового застосування, що слід

Слюсаренко Андрій Віталійович, кандидат історичних наук, доцент, докторант, Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів).

© Слюсаренко А.В., 2018

ураховувати під час удосконалення організації та службової діяльності Сил спеціальних операцій (ССО) Збройних Сил України для ефективного виконання ними завдань у ході боротьби проти незаконно створених збройних формувань. У даній статті наведені події періоду 1940 р. – 1987 років, тобто до моменту створення Групи Сил спеціального призначення (ГССП) Великої Британії. З утворенням ГССП розпочалася нова віха розвитку і трансформації британських ССП, тому цьому етапові буде приділена увага в наступній статті.

Слід відзначити, що ознаки, притаманні саме особливостям дій сучасних підрозділів спеціального призначення ЗС Великої Британії, проявились ще в часи англо-бурської війни (20 грудня 1880 – 23 березня 1881 рр.), коли вперше були застосували тактику маневреної партизанської війни. У ході бойових дій вони використовували невеликі, мобільні кінні групи, блискавично пересувалися в тилу ворога, розбиваючи оборону британських військ і порушуючи функціонування армії (ця війна, до речі, поклала початок розробці і впровадженню захисної форми кольору “хакі”). Згодом цю практику застосували німці, створивши в кінці Першої світової війни невеликі групи ударних частин, які діяли самостійно за лінією фронту й успішно виконували бойові завдання [1-4].

Ідея створення Сил спеціального призначення у Великій Британії виникла влітку 1940 р., коли з'явилася загроза німецького вторгнення на острів. Її автором був підполковник Дадлі Кларк. За підтримки прем'єр-міністра Вінстона Черчілля, якому ідея Кларка припала до душі, спішно почали створюватися батальйони спецслужби “командос”. У кінці листопада 1940 р. весь особовий склад другого батальйону пройшов парашутну підготовку, і підрозділ перейменували в 11-й батальйон спеціальної авіаційної служби (САС). Введення цього терміна було необхідне для того, щоб відокремити частини “командос”, що десантувались повітряним шляхом, від частин спецслужби, які діяли з моря. Перше бойове десантування здійснила рота “Х” цього батальйону в лютому 1941 р. із завданням знищити акведук через річку Трагіно в Італії, в районі м. Джинестра. Завдання не було виконано, а рота зазнала великих втрат. Невдача охолодила запал англійського військового керівництва. Однак висадка

німців з повітря на острів Крит підштовхнуло розвиток повітряно-десантних частин у Великій Британії. На основі 11-го батальйону була розгорнута 1-а парашутна бригада. 2-а парашутна бригада була сформована в Індії з індійських батальйонів. Однак всі ці частини, хоча і належали до САС, були, по суті, лише першими повітрянодесантними з'єднаннями Великої Британії.

Творцем і першим командиром спеціального підрозділу САС вважається лейтенант шотландської гвардії Дейвід Стірлінг. У червні 1940 р. він вступив добровольцем до 8-го батальйону “командос”. Через рік 7-й, 8-й і 11-й батальйони “командос”, а також спеціальна човнова секція були зведені у групу під командуванням підполковника Роберта Е. Лайкока. Група, в подальшому відома як “Лайфорс”, повинна була діяти на території Північної Африки.

У липні 1941 р. Д. Стерлінг направив до штабу командування збройними силами на Близькому Сході письмовий план реалізації своєї “Концепції застосування малих груп у тилу противника” [5].

Ідея була схвалена начальником генштабу генерал-майором Нейлом Рітчі, а незабаром лейтенант Дейвід Стірлінг був підвищений до звання капітан й отримав під своє командування невеликий загін з п'яти офіцерів (серед них – сам Дейвід Стірлінг та його товариш Джек Левіс), п'яти унтер-офіцерів та 55 бійців. Новий підрозділ бригади САС був сформований 24 серпня 1941 р. як підрозділ “командос” та укомплектований виключно з добровольців 8-го батальйону. Це був перший підрозділ САС, що отримав умовну назву “Спеціальний загін Л авіаційної служби” (загін Л – англ. – Ldetachment SAS). Слід зазначити, що літеру “Л” і назву “авіаційна служба” британці використовували для дезінформації і переконання німців та їх союзників, що їхнім противником є численні авіаційні частини відповідної авіаційної служби, які діють на даній території. Інформація про десантний підрозділ спеціального призначення при цьому залишалась у таємниці [1].

Малочисленний “загін Л” був сформований виключно для здійснення операцій за лінією фронту на північноафриканському театрі воєнних дій.

Перше завдання загону САС полягало у висадці десанту в листопаді 1941 р. під час наступальної операції “Хрестоносець”.

Планувалося, що “загін Л” у кількості 62 осіб, розділений на п’ять окремих груп, повинен був десантуватися в тил противника для завдання ударів по п’яти передових аеродромах. Евакуювати його повинні були групи далекого патрулювання на автомобілях. Проте 16 листопада 1941 р. внаслідок безмісячної ночі та піщаної бурі літаки, які здійснювали доставлення диверсантів, втратили курс. Групи здійснили десантування з великим відхиленням, в результаті не всі з них змогли вийти до визначених об’єктів. Опір німецьких військ та несприятливі погодні умови призвели до великих втрат: двадцять два військовослужбовці, тобто третина “загону Л”, загинули чи потрапили в полон. Наступна операція була більш успішною. У грудні 1941 р. бійці САС, доставлені групою пустельної глибинної розвідки, здійснили рейд та атакували три аеродроми в Серті, Агеласі і Агедабії. Атаку була успішною. “Загін Л”, використовуючи бомби, що мали комбінований вибуховий і запальний заряд (бомба складалася з пластидної вибухівки і терміту), знищив 61 літак і 30 наземних транспортних засобів ворога, втративши двох бійців і три джипи. У вересні 1942 р. “Загін Л” було перейменовано у 1-й полк САС, який організаційно склався з чотирьох британських, одного французького та одного грецького ескадронів (підрозділ на той час прирівнювався до типової роти), а також відділення човнової служби і нараховував близько 390 бійців.

До речі, термін “ескадрон” також бере початок з перших днів існування підрозділів САС, коли назвою підрозділу також намагались ввести в оману розвідку Німеччини. Під час бойових дій у Північній Африці бійці САС проводили результативні рейди і розвідувально-диверсійні операції проти німецьких військ.

Великою підтримкою для САС стало отримання нею власного транспорту – джипів “Вілліс”. Саме Д. Стірлінг почав використовувати для далекого патрулювання американські джипи “Вілліс” зі встановленою на них парою важких кулеметів “Віккерс К” 303 калібру, отриманих ним від Королівських повітряних сил. Бійці САС змонтували пари кулеметів спереду і позаду на джипі, обладнали його радіатор спеціально розробленою системою конденсації в умовах пустелі. На джипі також встановлювалася велика кількість каністр з водою і бензином.

Пізніше озброєння джипа було збільшено додатковим кулеметом “Браунінг” 50 калібру. Ці джипи вирішили проблему САС із пересуванням і значно підвищили мобільність підрозділу. Завдяки їм було здійснено багато бойових атак на німецькі аеродроми, а самі машини увійшли в історію під назвою “джипи САС”. Через чотири десятиліття досвід британських спецпризначенців використовувався радянським спецназом в Афганістані, в пустелях Дашті-Марго і Регістан, а ще пізніше союзники багатонаціональних сил скористалися ним під час проведення наземної наступальної операції “Меч в пустелі” в ході війни у зоні Перської затоки 1990-1991 рр. [6].

У січні 1943 р. в районі Сфакс-Габі командир підрозділу спецпризначення САС “Загін Л” Д. Стірлінг був захоплений у полон. Після чотирьох невдалих спроб втечі він зустрів закінчення війни в замку Колдці (середньовічний замок в однойменному місті в Німеччині, земля Саксонія).

На той час, коли війна в Північній Африці підійшла до завершення, підрозділи полку САС знищили близько 400 ворожих літаків – більше, ніж усі Королівські Повітряні сили.

У 1944 р. 1-й полк САС був розширений до бригади у складі чотирьох полків і двох батальйонів (двох британських – 1,2 САС і двох французьких полків – 3,4 САС, бельгійського батальйону – пізніше 5 полків САС і батальйону зв’язку).

Головним завданням бригади було здійснення парашутно-десантних операцій за лінією фронту у Франції, а також проведення операцій з підтримання просування союзницьких військ у Франції (операції “Полювання із собаками”, “Булбаскет”, “Лойтон” та “Уоллес Сміливий”), Бельгії, Нідерландах (операція “Пегас”), а потім і в Німеччині (операція “Арка”).

Цілком таємний наказ Гітлера щодо поведження з командос № 003830/42 G.KDOS від 18 жовтня 1942 р. (12 копій) наражав спецпризначенців союзницьких військ на додаткову небезпеку, оскільки при захопленні їх німцями передбачалась негайна страта [7, С. 10 – 11].

Так, у липні 1944 р. у ході операції “Булбаскет” було захоплено та страчено німцями тридцять чотири бійці САС, а в жовтні 1944 р. під час операції “Лойтон” таким же чином загинув тридцять один британський “командос”. Закінчення війни в

Європі САС зустріла із втратами 330 осіб, проте сама бригада знищила близько 8000 живої сили противника і близько 23000 захопила в полон.

Створений у Великій Британії на початку Другої світової війни спецпідрозділ САС також здійснив вагомий внесок у формування і розвиток частин Сил спеціального призначення у всьому світі. Пов'язано це в першу чергу з тим, що Велика Британія залишалася єдиною країною Європи, де не господарювали нацисти. Тому саме на її території були створені ескадрони САС, сформовані не тільки з англійців, а й із бельгійців і французів, які по закінченні війни були передані до складу збройних сил своїх країн і стали основою їх сучасних Сил спеціальних операцій. Крім того, в країнах, де історично був сильний вплив Великої Британії, з формуванням САС у Сполученому королівстві в післявоєнний період також були створені аналогічні підрозділи.

По закінченні Другої світової війни бригада САС не уникла долі, яка спіткала багато інших спецформувань у світі. Попри те, що військовослужбовці бригади САС діяли раптово і рішуче, практично завжди досягали успіху, із закінченням війни британське командування вельми недалекоглядно передало французькі та бельгійські полки Бельгії і Франції. Свої ж розформувало [8, С. 91].

8 жовтня 1945 р. бригада САС була майже повністю розформована. Залишився тільки територіальний батальйон у Малайї. У роки Другої світової війни британська колонія Малайя була окупована Японією. Для боротьби із загарбниками британському політичному і військовому керівництву довелося озброїти і підтримувати малайську народну антияпонську армію. З цією метою частина військовослужбовців САС була відправлена на Далекий Схід для організації боротьби з японцями. Вони білися в Бірмі в тилу японських військ. Д. Стірлінг, звільнений на той час з німецького полону, брав участь в розробці планів диверсійних дій у Маньчжурії. Війна закінчилася, а недавні союзники англійців здавати зброю не поспішали.

Однак вже наступного року було прийняте рішення про наявну потребу у постійному підрозділі командос для здійснення проникнення у глибину розташування противника, тобто у

створенні нової частини САС, що входила б до складу територіальної армії. Такою частиною став 21-й полк САС з умовною назвою “стрілецький полк художників” (англ. – 21st Special Air Service Regiment – Artists Rifles), який був сформований 1 січня 1947 р. та дислокований в Дьюкс-Роуд, Юстон. Назва полку історично пов’язана з мисливським стрілецьким волонтерським 38-им полком, утвореним у Лондоні студентом мистецтва Едвардом Стерлінгом ще 25 травня 1860 р. Полк був укомплектований виключно з професійних художників, музикантів, акторів, архітекторів [9]. Його першими командирами також були художники Генрі Уїндхем Філіпс та Фредерік Лейтон. Номер 21 означав поєднання номерів перших британських полків – 1-го і 2-го полків САС [9].

У червні 1948 р. малайська ударна визвольна армія розпочала кампанію з вигнання Британії із Малайї. Навички спецназівців щодо дій у джунглях і контрпартизанської боротьби знову знадобилися британцям. Під час інспекції за участю командувача британських Сухопутних військ був проведений ретельний аналіз ситуації, на основі якого було прийнято рішення про створення спецпідрозділу, призначеного для боротьби з партизанами. Він повинен був складатися з невеликих, добре підготовлених груп, здатних довгий час діяти самостійно, а головне – завойовувати довіру місцевого населення.

У 1950 р. для участі в Корейській війні було сформовано 21-й ескадрон САС (ескадрон за своєю структурою був аналогічний батальйону). Після трьох місяців підготовки у Великій Британії потреба щодо його застосування у війні в Кореї відпала, і замість цього було запропоновано направити спочатку роту, а пізніше – весь ескадрон до Малайї. Після прибуття до Малайї командиром ескадрону був призначений Майк Калверт (на той час ним вже був сформований один ескадрон зі ста добровольців для бойових дій на Далекому Сході, який став ескадроном “Альфа”), а 21-й ескадрон САС став ескадроном “Браво”. Під час поїздки до Родезії М. Калверт завербував тисячу родезійських добровольців, які увійшли до ескадрону “Чарлі”. Таким чином, був утворений новий полк з умовною назвою “Малайські розвідники” (англ. – Malayan Scouts).

До складу нової частини увійшли колишні солдати і офіцери підрозділів САС, що воювали в регіоні Південно-Східної Азії в

роки війни. Після трьох років служби родезійці повернулися на батьківщину, а замість них було сформовано новозеландський ескадрон [10]. Незважаючи на те, що особовий склад “Малайських розвідників” практично повністю складався з професіоналів, потрібна була їх перепідготовка для дій в нових умовах. Для цього була побудована тренувальна база в портовому місті Джохор-Бару. Там особовий склад вчився діяти в умовах джунглів, входити в контакт з місцевим населенням, отримувати розвідувальну інформацію і залучати його до боротьби з партизанами. Спочатку розвідники діяли в глибині джунглів абсолютно самостійно. Відомий факт, коли одна з розвідгруп вистежувала партизанські бази в джунглях протягом 103-х днів. Досвід дій, накопичений у той період, до сих пір вивчається і використовується кожним бійцем САС. Проте до другої половини 1951 р. завдання розвідників зазнали змін. Так, основні їх дії полягали у допомозі поліції патрулювати узлісся джунглів та забезпеченні безпеки фортів, створених для охорони сіл. Приблизно у цей час хворого на малярію М. Калверта змінив підполковник Джон Слоан.

У 1959 р. внаслідок перейменування Резервного розвідувального підрозділу був утворений 23-й полк САС, який був правонаступником МІ 9 (британський відділ військової розвідки, секція 9), чії бійці відзначались професіоналізмом у школі виживання.

Таким чином, формування окремих полків САС здійснювалося в 1947, 1952 і 1959 роках. Після відновлення сил САС у післявоєнний період багатьох країн – членів Співдружності націй дійшли висновку про необхідність створення подібних до британських САС національних підрозділів. Так, у 1947 р. була сформована рота САС Канади, яку розформували в 1949 р. У червні 1955 р. було створено ескадрон новозеландської САС для виконання спільних завдань разом з британською САС у Малайї, який став полком у 2011 р. У липні 1957 р. Австралія сформуvala 1-шу роту САС, яку було збільшено до полку САС у 1964 р. Після повернення з Малайї у 1961 р. ескадрон “Чарлі” Родезії став основою для створення родезійської САС. Сам ескадрон зберіг свою назву до 1978 р., коли став 1-им полком САС Родезії.

Країни, які не були членами Співдружності націй, також приступили до формування підрозділів за зразком САС. Група Сил

спеціального призначення Сухопутних військ Бельгії, бійці якої носять таку саму кокарду, як і бійці британської САС, частково походить від 5-го полку САС часів Другої світової війни. У Франції подібним підрозділом став 1-й парашутний полк морської піхоти, історія якого починається з 3-го та 4-го полків САС часів Другої світової війни, звідки походить і девіз полку – “Перемагає відважний”. У США 1-й оперативний загін Сил спеціального призначення “Дельта” був сформований полковником Чарльзом Беквітом, який проходив службу на посаді офіцера з керівництва навчальними стажуваннями військ Альянсу в 22-му полку САС і переконався в необхідності створення підрозділу такого ж типу в сухопутних військах США. Аналогічним чином з’явився спецпідрозділ армії Ізраїлю, який взяв девіз САС, та армійське крило рейнджерів в Ірландії. На Філіппінах було сформовано Сили спеціального призначення при філіппінській національній поліції.

У 60-ті роки підрозділи САС активно залучалися до придушення різних національно-визвольних виступів у країнах ”третього світу”. У 1963 – 1966 і 1970 рр. бійці САС були направлені в Оман, де надавали місцевому урядові підтримку в боротьбі з партизанським рухом, який отримував зброю і оснащення з території сусіднього Ємену.

На початку 1970-х років після звернення прем’єр-міністра Едварда Хіта до міністерства оборони щодо запобігання будь-яким терористичним нападам, подібним до масового кровопролиття, яке відбулося на літній Олімпіаді 1972 р. в Мюнхені (загинуло 11 ізраїльських спортсменів) було сформовано Крило контрреволюційної боротьби (КРБ) (англ. – Counter Revolutionary Warfare Wing – CRW). Це – офіційна назва підрозділу САС, який боровся проти терористів та повітряних піратів. Бійці цього підрозділу володіли навичками рукопашного бою та снайперської стрільби і спеціалізувалися на операціях із визволення заручників, яких тримають в будівлях чи громадському транспорті [11, 12].

Після формування КРБ кожний ескадрон 22-го полку САС за принципом безперервної ротації проходив підготовку з антитерористичних бойових дій, включаючи звільнення заручників, вихід (прорив) з оточення та ведення бойової стрільби. Згідно з доповідями під час таких навчань кожний солдат міг витратити близько 100000 набоїв стрілецької зброї. Ескадрони проходили

ротацію через КРБ і міняли свій склад кожних 6-9 місяців. Ескадрон ділився на два загони – “червоних” та “блакитних”, кожен мав у своєму складі штурмову групу і снайперську команду.

Хоча контртерористичні групи базувалися в місті Креденхіл, спеціалізований загін бійців завжди розташовувався в передмістях Лондона і був готовий був негайно виступити у випадку тривоги.

Першою операцією новоствореного підрозділу САС стала облога на Белкомб-Стріт, коли міська поліція взяла в оточення угруповання PIRA (англ.– Provisional Irish Republican Army – тимчасова ірландська республіканська армія, яка прагнула покласти край британському правлінню в Північній Ірландії) [13]. Бойовики здалися після того, як почули повідомлення радіостанції Бі-Бі-Сі, що на допомогу поліції відправлено загін САС.

Першою задокументованою антитерористичною операцією КРБ за кордоном стала допомога західнонімецькій антитерористичній групі GSG-9 в операції “Магічний вогонь” (Могадішо, 1977 р.).

Бойові навчання в ескадронах проводились регулярно, спочатку кожних дванадцять, а потім кожних шість місяців для забезпечення проходження всіма бійцями бойової підготовки й опанування тактики ведення ближнього бою. Підготовка САС до антитерористичної боротьби відбувалася на навчальному полігоні у містечку Понтрілас, де знаходяться обладнані блоки для тренування навичок ближнього бою, а також макет пасажирського літака “Боїнг-747”, який міг бути трансформований відповідно до внутрішнього розміщення бортових систем будь-якого літака цивільної авіації. Ескадрон бойового антитерористичного чергування поділявся на загони, два з яких знаходилися в стані готовності до негайного висування і були зосереджені в районі Херефорд–Креденхіл, в той час як інші два здійснювали тренування та навчання в іншій місцевості на території Об’єднаного Королівства, проте за потреби вони могли бути застосовані для оперативного розгортання [11].

З 1976 р. бійці САС (чотири підрозділи по 16 бійців) були направлені на територію Північної Ірландії для ліквідації бойовиків Ірландської Республіканської Армії (ІРА). Використання військовиків у спецоперації поліцейського типу було досить жорстким заходом: бійці САС, серед яких було чимало колишніх

десантників з бойовим досвідом, допускали випадки невиправданого застосування зброї, перш ніж спочатку розібратися з обставинами, що склалися.

Під час англо-аргентинської війни за Фолклендські острови бійці САС організували мережу спостережних постів на самих островах і на узбережжі Аргентини, забезпечуючи командування необхідною інформацією про дії противника. 22-й полк САС зазнав великих втрат – під час катастрофи гелікоптера загинуло 16 спецназівців.

У 1980 р. до складу 22-го полку САС було включено щойно сформований ескадрон “R” (перейменованій на загін “L”). Він комплектувався бійцями, які проходили службу у цьому ж полку та були переведені до резерву.

Найвідомішою антитерористичною операцією САС стало звільнення заручників в іранському посольстві у Лондоні (з 30 квітня по 5 травня 1980 р.). У ході спецоперації, яка тривала 17 хв, бійці САС врятували всіх, крім одного із заручників, і знищили п’ять із шести терористів. Їх ліквідацію деякі фахівці розцінювали як невиправдану [14].

Для більш чіткої координації дій військ спеціального призначення та підвищення якості взаємодії між їхніми підрозділами на прикладі ЗС США, які роком раніше створили командування Сил спеціальних операцій (SOCOM), у 1987 р. у британських ЗС було створено Групу Сил спеціального призначення (ГССП) шляхом об’єднання спеціальної авіаційної служби та спеціального човнового ескадрону Королівських ВМС, який згодом був перейменований у Спеціальну човнову службу.

Тоді ж Сили спеціального призначення Об’єданого Королівства увійшли як ГССП у підпорядкування міністерству оборони. Їх очолив директор Сил спеціального призначення (Director Special Forces, DSF). У подальшому, зазвичай, цю посаду займав військовослужбовець – виходець із САС у званні бригадний генерал.

Для ССП армії Великої Британії наступив новий етап розвитку і подальшого вдосконалення та застосування як вагомого чинника в досягненні успіху в операціях, що проводились у рамках міжнародних конфліктів.

Висновки. Таким чином, зародження ССП у Великій Британії припадає на початок Другої світової війни. Створивши САС з відповідними структурними частинами і підрозділами (ескадрон, крило), британське військове керівництво намагалося приховати істинне їх спеціальне призначення. За аналогією США, які створили об'єднане командування ССО, у Великій Британії було створено Групу Сил спеціального призначення під єдиним керівництвом директорату міністерства оборони на чолі з директором Сил спеціального призначення. Ця група відіграла вагомую роль у досягненні успіхів британських ЗС у міжнародних збройних конфліктах.

1. Електронний ресурс:
<http://polygontv.com/articles/65-sas.html>.
2. Електронний ресурс:
http://military.wikia.com/wiki/United_Kingdom_Special_Forces
3. Електронний ресурс: UKSF Air Support
(<http://www.eliteukforces.info/air-support/>)
4. Електронний ресурс:
http://military.wikia.com/wiki/Special_Air_Service#22_SAS_Regiment
5. Миллер Д. Коммандос: Формирование, подготовка, выдающиеся операции спецподразделений. Мн.: Харвест, М.:ООО “Издательство АСТ”, 2003. – 512 с.
6. Козлов С.В., Гройсман Е. Силы специальных операций НАТО: расширение до 1999 г. – М.: «Арктика 4Д», «Русская панорама», 2015. – С. 362.
7. Паркер Дж. Британские коммандос. – М.: Изобрафус, “ЭКСМО”, серия “История элитных войск”, 2003. – 224 с.
8. Баленко С.В. Всемирная энциклопедия спецназа: Элитные подразделения 100 стран / Сергей Баленко. – М.: Яуза: Эксмо, 2014. – 816 с. (С. 91.)
9. <http://artistsriflesassociation.org/regiment-artists-rifles.htm>
10. Elite warriors. Special Operations Forces of the World. PDF issu. 13.11.2009, UTC, 930 p.
11. <https://themeltingthought2000.wordpress.com/2016/08/20/the-british-sas-who-dares-wins/>
12. Fremont-Barnes, Gregory (2009). Who Dares Wins: The SAS and the Iranian Embassy Siege 1980. Oxford: Osprey Publishing. ISBN978-1-84603-395-7.
13. https://en.wikipedia.org/wiki/Provisional_Irish_Republican_Army
14. Operation Nimrod – The Iranian Embassy Siege
<http://www.eliteukforces.info/special-air-service/sas-operations/iranian-embassy/>

Надійшла до редколегії 02.09. 2018 р.

Slusarenko A.

GREAT BRITAIN SPECIAL FORCES: THEIR STRUCTURE, TASKS, RECRUITING AND COMBAT EMPLOYMENT PECULARITIES

The history of Great Britain Special Forces establishment and development is analyzed. The main stages of the organization as well as the main tasks assigned to the SF units and the peculiarities of their combat employment are discovered. The origins of Great Britain Special Forces which can be noticed in small mobile cavalry group employment during the first Anglo-Boer War have been specified. Chronological order has been used since the creation of special units during the initial period of the Second World War until 1987 – the time of British army SF groups' creation. The effectiveness of British SF units' combat actions during Second World War and postwar local armed conflicts has been estimated. The United Kingdom operatives' armaments and military equipment have been examined. Ways of foreign experience applying to improve Special Operations Forces of the Armed Forces of Ukraine management and official business are outlined. It has been done for the successful tasks performance during the militant actions against Russian aggression and illegally created armed units in the east part of Ukraine.

Keywords: British Armed Forces, Special Forces, Second World War, local armed conflicts